

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان:

حدود قوامیت مرد در نظام خانواده از

منظر فقه امامیه

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر مهدی درگاهی

نگارنده

روح‌انگیز درویشی

سال تدوین

۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

الهی، به نام تو زبان ها گویا شده، به نام تو جان ها شیدا شده، بیگانه آشنا شده، زشت ها زیبا شده، راه ها پیدا شده..

سپاس خدایی که انسان را آفرید تا او را بیازماید از روی اطاعت و او را عقل فرمود تا او را به چالش بکشد از سوی دوست داشتن؛ به نام او که اگر حکم کند محکومیم و اگر شکر کند محبوب؛ او که در خلقتش در انسان، آنچنان ظرافت به خرج داده که هیچکدام از پنج انگشت خارج نشویم؛ هیچ ابرویی زیر چشم نیاید و هیچ چشمی به پویایی عادت نکند مگر از روی حکمت.

خدایا به آنچه داده‌ای ما را قدرتی ده تا از بر درآییم و از جان تو را بستاییم و آنگونه ما را بنمای تا بتوانیم ذره‌ای از آنچه به ما لطف کرده‌ای را بجای آوریم.

تقدیم به

این پایان‌نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می‌نمایم به:

-محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر همه ی تلاشهای محبت آمیز ی که در دوران مختلف زندگی ام انجام داده اند و بامهربانی چگونه زیستن را به من آموخته اند.

-به همسر مهربانم که در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است.

-به استادان فرزانه و فرهیخته‌ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند.

-به آنان که در راه کسب دانش راهنمایم بودند.

-به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه ی راهم بود.

-الها به من کمک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواسته ی آنان جامه ی عمل پوشانم.

-پروردگارا حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر بنما.

-خدایا توفیق خدمتی سرشار از شور و نشاط و همراه و همسو با علم و دانش و پژوهش

جهت رشد و شکوفایی ایران کهنسال عنایت بفرما.

تقدیر و تشکر

به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بسی شایسته است از استاد فرهیخته و فرزانه حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر مهدی درگاهی که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی‌های کار ساز و سازنده بارور ساختند؛ تقدیر و تشکر نمایم.

در نهایت، می‌توان گفت که قوامیت مرد در خانواده باید در تعادل با حقوق و احترام به شخصیت و استقلال زن در نظر گرفته شود. از این رو، قوامیت مرد باید به گونه‌ای تفسیر شود که منافع هر دو طرف (زن و مرد) و به‌ویژه سلامت و پیشرفت خانواده به‌عنوان یک نهاد اجتماعی مورد توجه قرار گیرد.

فهرست منابع

- قرآن
- نهج البلاغه
- ۱. آلن، بیرو، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه باقر ساروخانی، تهران: کیهان، ۱۳۷۰
- ۲. الاحسائی، محمد بن علی، عوالی اللثالی العزیزیه فی الاحادیث الدینیّه، قم، بی نا، ۱۴۰۳
- قمری
- ۳. ابن بابویه، ابوجعفر، محمدابن علی، من لایحضره الفقیه، تصحیح: علی اکبر غفاری، قم: جماعه المدرسین فی الحوزه العلمیه بقم، مؤسسه النشر الإسلامی، سال ۱۳۶۳
- ۴. ابن قرطبی، محمد، الجامع لاحکام القرآن، تهران: انتشارات ناصرخسرو، ۱۳۶۴
- ۵. ابن عربی، محمد بن عبدالله احکام القرآن، علی محمد بجاوی، بیروت: دار الجیل ، ۱۴۰۸
- قمری
- ۶. ابن مکی، محمد ، اللمعه دمشقیه فی فقه الإمامیه ، بیروت: دارالتراث، سال ۱۴۰۳ قمری
- ۷. امامی، سید حسن، حقوق مدنی، تهران: کتابفروشی اسلامیّه، ۱۳۷۶ شمسی
- ۸. بابایی ، عزیزی کیا، روحانی راد، روش‌شناسی تفسیر قرآن، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴

۹. بازگیر، یدالله، قانون مدنی در آئینه آراء دیوان عالی کشور، حقوق خانواده، تهران: انتشارات فردوسی، ۱۳۸۰
۱۰. بغوی، حسین بن مسعود، معالم التنزیل، مهدی عبدالرزاق، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۲۰
۱۱. برازش، علیرضا، تفسیر اهل بیت علیهم السلام، تهران: انتشارات امیرکبیر، سال ۱۳۹۴
۱۲. بهجت، محمد تقی، رساله توضیح المسائل، قم: انتشارات شفق، ۱۴۳۰ قمری
۱۳. بحرانی، یوسف، الحدائق الناضرة، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، بی تا
۱۴. بخاری، محمد بن اسماعیل، صحیح بخاری، قاهره: وزارت اوقاف مصر، سال ۱۴۱۰ قمری
۱۵. جناتی، محمد ابراهیم، ساعدی، محمد، دروس فی الفقه، تهران: مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، سال ۱۳۹۸ شمسی
۱۶. جوادی آملی، عبدالله، تفسیر تسنیم، قم: انتشارات اسراء، ۱۳۸۹
۱۷. خامنه‌ای، سید علی احکام انتخابات، WWW.LEADER.IR، 31 خرداد ۱۴۰۳
۱۸. خوانساری، سید احمد، جامع المدارک فی شرح المختصر النافع، تهران: مکتبه الصدوق، سال ۱۳۵۵ شمسی
۱۹. خوئی، ابوالقاسم، البیان فی تفسیر القرآن، قم: موسسه احیاء آثار امام خوئی، سال ۱۴۰
- ۲۰.
۲۱. الحرّانی، حسن بن علی، تحف العقول عن آل الرسول صلی الله علیه و آله، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۷ قمری
۲۲. حسین بن علی، تفسیر حسینی (مواهب علیّه) کاشفی، شاه ولی الله، احمد بن عبدالرحیم، سال ۸۹۹ هجری قمری
۲۳. حلی، جعفر بن حسن، شرائع الإسلام فی مسائل الحلال و الحرام، محمد علی عبدالحسین، قم: اسماعیلیان، سال ۱۴۰۸ هجری قمری
۲۴. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، محقق: حسینی جلالی، محمدرضا، قم: مؤسسه آل البيت علیهم السلام لاحیاء التراث، سال ۱۴۱۶ قمری

۲۵. حلی، حسن بن یوسف قواعد الاحکام فی معرفه الحلال الحرام، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۹ قمری
۲۶. الحلبي، ابوصالح، الکافی فی الفقه، اصفهان: مکتبه الامام امير المومنين، ۱۴۰۳ قمری
۲۷. رضایی اصفهانی، تفسیر قرآن مهر، قم: پژوهش های تفسیر و علوم قرآنی، بی تا
۲۸. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، بیروت: دار الشامیه، ۱۴۱۲
۲۹. قیومی، احمد بن محمد، محمد بن محمد غزالی، عبدالکریم محمد قزوینی، المصباح المنیر فی غریب الشرح الكبير للرافعی، قم: منشورات دارالرضی، ۱۴۱۲ قمری
۳۰. سلیمان و السجستانی، سنن أبي داود، بیروت: دار ابن حزم، ۱۴۱۸ قمری
۳۱. سالاری، محمدرضا، خانواده از دیدگاه روان شناسانه، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۰
۳۲. شریف، علی، نفقه و تمکین در حقوق خانواده، تهران: نشر بشارت، ۱۳۷۶ شمسی
۳۳. طوسی، ابوجعفر محمد بن الحسن، قم: محمد تقی علاقبندیان، ۱۴۱۲ قمری
- ۳۴.
۳۵. کاتوزیان، امیرناصر، حقوق مدنی خانواده: نکاح و طلاق، تهران: بهمن برنا، ۱۳۸۰
۳۶. _____، حقوق مدنی: خانواده، تهران: شرکت انتشار، ۱۳۷۱ شمسی
۳۷. کاشانی، فیض محسن، تفسیر الصافی، محقق: حسین اعلمی، تهران: مکتبه الصدر، سال ۱۳۷۳
۳۸. کلینی، محمد بن یعقوب اصول کافی، تهران: کتابفروشی علمیه اسلامیه، ۱۳۸۷
۳۹. کبیر، شیخ علی، علی بن محمد، الدر المنثور فی تفسیر المأثور، محقق: منصور ابراهیمی، تهران: مرکز العالی للعلوم و الثقافه الاسلامی، ۱۴۳۳ قمری
۴۰. الکعکی، یحیی احمد، مکانه المرأة فی الاسلام، بیروت: دار النهضة العربیه، ۱۴۲۱ قمری
۴۱. طبرسی، فضل بن الحسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ۱۴۰۸ قمری
۴۲. طوسی، محمد بن حسن، المبسوط، سید محمد تقی کشفی (حاشیه نویس)، تهران: مکتبه المرتضویه، سال ۱۳۸۷ هجری قمری

۴۳. عبدالناصر، جمال، موسوعه فی الفقه الاسلامی، قاهره: جمهوری مصر العربیه. وزارة

الاعراف. المجلس الاعلى للشئون الاسلامیه، ۱۴۲۸ قمری

۴۴. فهیم کرمانی، مرتضی، چهره زن در آیینه فقاہت، قم: انتشارات سید الشهداء، ۱۳۷۸

شمسی

۴۵. محمدی ری شهری، محمد، تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث، قم: مؤسسه علمی

فرهنگی دار الحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۷

۴۶. محقق داماد، سید مصطفی، بررسی فقهی حقوق خانواده: نکاح و انحلال آن، تهران، نشر

علوم اسلامی، ۱۳۷۲

۴۷. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، تهران: انتشارات صدرا، سال ۱۳۴۵ شمسی

۴۸. مکارم شیرازی، ناصر، استفتائات جدید، ابوالقاسم علیان نژادقم: مدرسه الإمام علی بن ابی

طالب (علیه السلام)، ۱۴۲۷ قمری

۴۹. _____، تفسیر نمونه، تهران: دار الکتب الإسلامیه، سال ۱۳۸۷ هجری شمسی.

۵۰. مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، بی تا

۵۱. موسوی خمینی، روح الله، تحریرالوسیله، قم: دار العلم، ۱۳۷۹ شمسی

۵۲. _____، استفتاءات، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، سال

۱۳۹۲ شمسی

۵۳. مفید، محمد بن محمد، أحكام النساء، مهدی نجفی (محقق)، قم: المؤتمر العالمی لألفیه

الشیخ المفید، سال ۱۴۱۳ هجری قمری

۵۴. نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام، بیروت: دار إحياء التراث العربی، سال ۱۳۶۲ شمسی

۵۵. هدایت نیا، فرج الله، اشتغال زنان و مصلحت خانواده در قانون مدنی. مطالعات راهبردی

زنان

- دیدگاه‌های فقهی در خصوص عهدنامه محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، تهران، ۱۳۷۷
مرکز تحقیقات فقهی قوه قضاییه.